

ББК 86

Мал 18

Маліноўскі Яўген

Парусія: псіхалогія прысутнасці. — Баранавічы : Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны”, 2007. — 260 с., іл.

ББК 86

© Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны” 2007
© Фармленне Уладзімір Гундар

Прыісці да сваёй веры

Прэмова

Шаноўнае спадарства! Вы трымаеце ў руках кнігу баранавіцкага грэка-каталіцкага святара айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці”. Артыкулы з гэтай кнігі ў апошні час друкаваліся на старонках мясцовай газеты “Тэх-рэлігія” і мелі вялікі водгук у грамадстве. Сябры і прыяцельнікі ўніяцкай парафіі вырашылі сабраць ў адзінае зборнік, каго напісанае настаяцелем баранавіцкага прыходу св. Миколая і Мятода Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы, надрукаваць суцэльнай кнігай.

У мінулым стагоддзі ўніяцкі святар Леў Гарошка, які ў гады Другой сусветнай вайны кіраваў у Баранавічах медычнай школай, напісаў кнігу “Навука і рэлігія”. Аўтар абвяргаў савецкія тэзісы аб шкоднасці рэлігіі, нясумяшчальнасці веры ў Бога і навукі, пераканаўча даказаў, што найбольшыя вучоныя ў аграмаднай большасці былі веруючымі людзьмі. Традыцыі архімандрыта Льва Гарошкі жывуць і працягваюцца сённяшнімі ягонымі пасьцежнікамі.

Кніга айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці” – гэта першы вопыт псіхалогічнага абагульнення рэлігійнай і палітычнай практыкі. Хацеў бы адзначыць, што гэтую тэму сучасныя навукоўцы і святары дэліканта абыходзяць, “пераканаўча” спасылваючыся, што сапраўдная рэлігія па-за палітыкай. Пэўна яно так і ёсць у дэмакратычным грамадстве, але не ў нас. Трэба прызнаць мужнасць уніяцкага святара, які ў сваіх разважаннях пра Бога і існасць спалучае рэлігію і палітыку, псіхалогію і мастацтва. Праўда, айца Яўгена цікавіць не столькі сама палітыка, як правая свабода. І калі палітыка перашкаджае свабодзе, то трэба аб гэтым смела казаць. Але на такі крок сёння здольны не кожны чалавек.

Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае было прававой дзяржавай, у якой панавала воля і талерантнасць. Прыгонныя сяляне і стараверы сотнямі тысячаў беглі сюды з Расеі ад дэспатызму. Пераследаваныя на радзіме ардынс-

П.17. Выбары	78
П.18. Палітыка	81
П.19. Жэрабя кінута	85
П.20. Пост	88
П.21. Пасха	91
П.22. духоўнасць	93
П.23. Хараство	96
П.24. Быць	99
П.25. Тройца	102
П.26. Слава	105
П.27. Храм	108
П.28. Лішак	111
П.29. “Не хочу иметь ребенка...”	116
П.30. Радаснае ганенне	117
П.31. Вавілонская вежа тэлерэчаіснасці	123
П.32. Час асабістай прысутнасці	127
П.33. Выбранасць	131
П.34. Ад сектанцтва да еднасці	134
III	
ЭКЗИСТЭНЦЫЯЛЬНАСЦЬ	137
III.1. Успенне	138
III.2. Агэалагічная перспектыва ўзросту	142
III.3. Тэапсіхалагічная канфесійнасць асобы	150
III.4. Сямейная тэалеза экумены	153
III.5. Прафесія маці	156
III.6. Прафесія айцец	160
III.7. Сямейная парусія: “Сем хлябоў і дзве рыбы”	164
III.8. Вяртанне да сябе	169
III.9. Інтэралог	172
III.10. У сям’і не без нарцыса	176

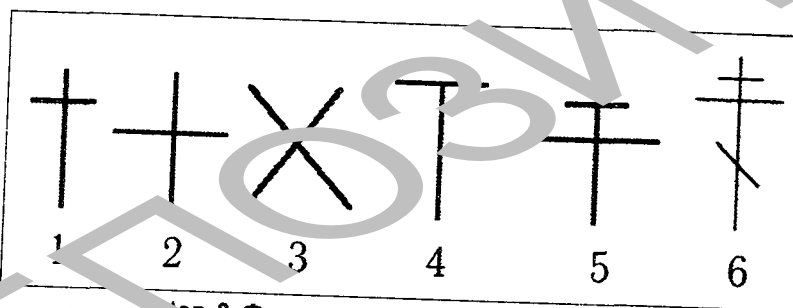
III.11. Любоў не раздражняецца	180
III.12. Ружанец у псіхічным развіццці	183
III.13. “Лебядзінае паляванне”	188
III.14. Містыка	189
III.15. Алтарна-педагагічны разважэнні	192
III.16. Педагагічныя прынцыпы асабістай свабоды	196
IV	
ПІСЬМА ПРАПАВЕДЗЬ	203
IV.1. Псіхалагічны сэнс Евангелля	204
IV.2. Час казання	206
IV.3. Вызваленне спаралізаванага	208
IV.4. “Хай будуць усе адно”	210
IV.5. Суд Божы	215
IV.6. Цуд Божы	218
IV.7. Навігацыя	221
IV.8. Экзарцызм, альбо выгнанне дэманаў	224
IV.9. Перамяненне Гасподняе	226
IV.10. Pietas – Шанаванне	228
IV.11. Не судзі	230
IV.12. Багацце ад Бога	232
IV.13. “Камень, адкінуты будаўнікамі”	234
IV.14. Падвышэнне Пачэснага і Жыццядайнага Крыжа	236
IV.15. Казанне на свята Андрэя Першапакліканага	240
IV.16. Шлюбная вячэра	243
IV.17. Старое віно і новая ахвяра	245
POST-PARTOR* – СПАДКАЕМЦА	249
ГЛАСАРЫЙ	251
ЛІТАРАТУРА	253

IV.14. Падвышэнне

Пачэснага і Жыццядайнага Крыжа

“Слова пра Крыж для тых, што ідуць да пагібелі, спаставіць іх, а для нас, ратуемых, – сіла Божая” [1 Кар 1, 18]. Гэты крыж мае вызначэнне святога апостала Паўла вось ужо амаль дзевятысячагоддзі хвалюе душы вернікаў і не пакідае месца раўнадушшу і ў атэістычным асяроддзі. Спрадзеку Крыж застаецца таемнай прыладай чалавечых зносін з Богам і паміж людзьмі. Гэтая прылада мае здольнасць як падзяляць, так і аднаць людзей, з’яўляецца магутнай зброяй іхняга разбурэння, захавання і будаўніцтва адначасова.

Сама схема крыжа сакральна ўключае ў сябе два асноўныя сэнсы: гістарычны і лагічны. Гістарычны сэнс адлюстроўвае шлях развіцця і перамен у свеце, прычым колькасць кірункаў канцоў крыжа пэўным чынам выяўляюць перамены (Малюнак 8). Бясспрэчная логіка Крыжа сведчыць пра таемнасць яго неадназначнай, супярэчливай і часам цяжка зразумелай гісторыі.

Мал. 8. Формы крыжоў.

1. Латэранскі	4. Таў-крыж
2. Грэчаскі	5. Латэранскі
3. Андрэеўскі	6. Васыміканцовы

Так, паводле біёграфіі, перамога Канстанцінам Вялікім свайго супраціўніка Максенцыя каля Чырвоных Камянёў у 312 г. была

напярэджана ў сне адзнакай ХР-манатэісты, абрыс якой можна сёння ўбачыць на арнаце каталіцкіх староў. З таго часу схема крыжа стала малявацца на саркафагах, сцяпільніках, скарбонках і іншых рэчах. У Сярэднявеччы гэты крыж не яшчэ больш папырылася, ён стаў сімвалам мады Царквы. Крыж выкарыстоўваўся пры царскім ордэнам, уключыўся ў малюнак гербаў і рымскіх імператараў іх штандароў. Агульны план візантыйскіх царкоўных храмоў таксама паўтараў яго малюнак.

З тагодзі і рысцыянскай цывілізацыі Крыж набыў мноства форм: сваастыкі да васыміканцовага, які атрымаў сваю назву ад сваёй формы, і іншых. Гэты крыж выкарыстоўваўся на хрысціянскім Усходзе. Добра вядомы лацінскі крыж, на якім згодна св. Аўгустыну, быў укарыстаны Хрыстос; грэчаскі крыж – як іерогліф пазнавальных імкненняў элінаў; андрэеўскі крыж – форма яго адпавядае прыладзе, на якой катавалі святога апостала Андрэя Першапакліканага. Таў-крыж быў распаўсюджаны ў старажытным Егіпце, у тым ліку ў часы выхаду з яго габрэяў, якія малявалі гэты знак на вушаках дзвярэй згодна Майсеевай пастанове. Латэранскі крыж быў атрыбутам патрыярхаў – біскупаў пяці галоўных пасад сярэднявечнай Апостальскай Царквы: Рыма, Канстанцінопаля, Антыяхіі, Ерусаліма, Александрыі. Латэранскі крыж быў замацаваны на беларускай зямлі яе першаасветніцай вялебнай Еўфрасінінай Полацкай і да цяперашняга часу з’яўляецца сімвалам беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы.

Сярэднявечная легенда прасочвае ў мностве варыянтаў гісторыю крыжа Хрыстовага ад Эдэмскага саду да эпохі імператара Іраклія, які жыў у VII стагоддзі. Выгнаны з раю Адам узяў з сабой галіну Дрэва добра і зла, якая ў вызначаны час стала слупом узнясення Майсеем меднага змея [Ліч 21, 9], – гэта сталы правобраз крыжа Хрыстовага. Царыца Саўская ў час свайго наведвання Саламона [3 Цар 10, 1] укленьчыла перад дрэвам, якое служыла мостам праз водную плынь. І гэтая таксама правобраз ратавання, збавення душы чалавека ад сваіх стыхійных памкненняў і летуценняў, іх утайманне жыццядайным Дрэвам. Вось толькі выбраныя радкі з легендарнай гісторыі Крыжа ад моманту грэхпадзення да збаўлення чалавецтва Месіяй.

Дзякуючы знаходцы Крыжа Гасподняга хрысціянства стала афіцыйнай рэлігіяй у Рымскай імперыі паводле эдык-

ту Канстанціна Вялікага ў 312 годзе. Маці імператара Аліна прысвяціла сябе прапагандзе хрысціянства. Як сведчыць жыццё Роўнаапостальнай, яна пабудавала ў Святой Зямлі цэрквы і адшукала тут крыж і тры цвікі, на якім укрывалі Хрыста.

Свята Узвышання Пачэснага і Жыццядайнага Крыжа, якое мы адзначаем 14 верасня, мае сваім пачаткам гісторыю VII стагоддзя, калі частка Дрэва была знойдзена імператарам Іракліем падчас яго пераможнай кампаніі супраць валадара Персіі Хасроя II, армія якога раней захапіла Блізкі Усход і выкрала Крыж (яго другая частка знаходзілася ў Канстанцінопалі). Легенда апавядае пра тое, як Іраклій з помпай уязджаў у Ерусалім, але быў спынены анёлам, які загадаў яму стрымаць свой гонар. Імператар сарваў з сябе адзенне валадара і сам пехатою панёс крыж у горад. Сёння аднаўленне Крыжа Гаподняга азначаецца Царквой як Свята Узвышання Крыжа. Багаслоўскі змест свята адкрывае вяснінку адмысловы сэнс асабістага ратавання: “Успача ісці за Мною, зрачыся сябе і вазьмі крыж свой” [Мц 16, 24]. Хрыст быў укрываваны, каб выкупіць нас ад клятвы Закона. Прысуд Закона, які быў “супраць нас”, быў выкаранены, але ў той жа час Бог знішчыў яго, “прыкаваўшы да крыжа”. Так, “Аднajúшы сілы ў начальстваў і ўладаў” [Кал 2, 15], Бог усталяваў супакой паміж Юдэямі і паганцамі, якія складаюць цяпер адзінае Цела [Еф 2, 19].

У гэтым аб’ектыўным прысваенні Крыж становіцца сімвалам духоўна скіраванай асобы, прыладай яе ўзаемаадносін са светам, прыладай вышчэвага подзвігу чалавека, які “з непаганнага уваходзіць у Валадарства Божае” [Лк 16, 16], зоркай праўды, любові, прыгажосці, свабоды і святасці. Перпендыкулярныя лініі крыжа каардынуюць аналіз чатырох сфер узаемаадносін чалавека са светам, які канцэнтруецца ў крошцы перакрывання як пятай існасці. Праўдзівы змест жыцця заўсёды пачынаецца са слова Божага – гэта адукацыйная асобы, яе навуковая ўзброенасць і кампетэнтнасць. Прыгажосць належыць мастацтву як форма грамадскіх пачуццяў і зносін. Святасць – гэта сфера рэлігіі як форма грамадскага садзейнічання. Свабода – гэта права незалежнасці ад грахоў, як уласных, так і вонкавых, уціскаючых асобу з боку

“начальстваў і уладаў” [Эф 6, 12]. Любы ёсць пачатак самаго жыцця як спосабу генетычнага аднаўлення чалавека з Богам і людзей між сабой. Там кропка перакрывання ліній крыжа сімвалізуе пятае ўмярэнне – квітасенцыю Я – асобы, якая сінтэзуе ў сабе пачынальныя стэры за кошт пераўтварэння іх у асобнасцей у спрыяльнай умовы існавання на аснове ахвяравання любові. Нездарма крыж, як “уроджаная ідэя” Рэалізацыя, падладзена ім пры стварэнні сваёй геніяльнай сістэмы каардынацый, гэтай лагічнай вяршыні крыжовага ўмярэннага аб’ектыўнага рэальнасці.

Сімвалічная каштоўнасць крыжа кшталтуецца ў псіхалагічнай аднасці сусвету. Слова першасвятарскай малітвы – “Кагосе былі адно” [Ян 17, 21] – дапускае і вызначае, нягледзячы на грамадскія супярэчнасці, выхад за рамкі ўласнага крыжа і ўспрымання асобы іншага чалавека праз асобу Хрыста ўкрываванага. Гэтая жыватворная супольнасць вернікаў – “Дзе двое ці трое сышліся ў імя Маё, там Я сярод іх” [Мц 18, 20] – ёсць сусветнае спалучэнне асоб людзей як існае свабода няспыннага жыцця.

